

1.

Agnė
Brolis užbėgo
laiptais ir įskriejo
į kambarį su
tokiu vėjo šuoru,
kad iš išgąščio
net išbalau.

Henrikas
Koncertų salėje
užgrojo muzika ir
publika tarsi
prabudo iš gilaus
miego.

Saulius
Petras vos nulaikė
žirgą, tik pasuks
žvilgsnį ir praras
kontrolę.

Vėjūnė
Svečiai pripasakojo
apie savo ūkį: šiais
metais avietės
pernoko, o graikiniai
riešutmedžiai jau pra-
augo kitus medžius.

Pažymėkite, kurio mokinio sakinyje yra veiksmo stiprumo ar silpnumo reikšmę turinčių veiksmažodžių.

- ☐ Agnės
- ☐ Henriko
- ☐ Sauliaus
- ☐ Vėjūnės

2.

Neturėjau jėgų: galva svaigo, akis maudė, karščiavau, nors ir išgėriau vaistažolių arbatos. Vis dėlto išbuvau visose pamokose, net ___gerį rašinį parašiau. Rūbinėje paskubomis stvėriau savo ___trumpę striukę ir išpuoliau lauk pro duris – ___trumpas kelias namo laukė. Pasukęs už kampo, kaip tyčia sutikau ___baltį šunį, šiepiantį dantis mano pusėn...

Pažymėkite praleistus priešdėlius.

ne-, prieš-, prie-, apy-
prie-, anti-, apy-, po-
apy-, po-, ne-, po-
po-, po-, prie-, ne-

3.

Pateikite daiktavardžių pavyzdžių su šiais priešdėliais: *ant-, dis-, meta-, pro-, sub-*.

Kajus

Antinas,
diskelis,
metalas,
produktas,
sublykčiojimas

Vaida

Antiglobalizmas,
disharmonija,
metafizika,
prokalbė,
subkultūra

Pažymėkite, kuris mokinys teisingai atliko užduotį.

- ☐ Kajus
- ☐ Vaida
- ☐ Jurinta
- ☐ Ramūnas

Jurinta

Anticklonas,
disbalansas,
metafora,
problema,
subjektyvus

Agnė

Antikvaras,
diskoteka,
metalofonas,
profesorius,
subtropikai

4.

- 1 Tik po pusiaudienio mūsų rajone pajungė elektrą.
- 2 Per kambarį praskuodė sesės auginama šinšila.
- 3 Praeitą dieną tėtis pamiršo užsipilti benzino.
- 4 Už ekskursiją reikės damokėti kelis eurus.
- 5 Iš sodo seneliai parsivežė rakandus.
- 6 Jis jau išmokėjo visas skolas.

Pažymėkite, kuriuose 3 sakiniuose netinkamai vartojami priešdėliniai žodžiai.

- ☐ 1
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☐ 5
- ☐ 6

5. Pažymėkite 3 kalbos dalis, su kuriomis neįmanoma sudaryti vedinių su priešdėliais.

- ☐ Skaitvardis (pvz., *du*)
- ☐ Daiktavardis (pvz., *laimė*)
- ☐ Prieveiksmis (pvz., *kitur*)
- ☐ Būdvardis (pvz., *lengvas*)
- ☐ Veiksmažodis (pvz., *skaičiuoti*)
- ☐ Įvardis (pvz., *tu*)

6. Pažymėkite teisingą teiginį.

1. Priešdėlinė daryba būdingiausia daiktavardžiui.
2. Žodžiai su priešdėliais daromi tik iš skirtingos kalbos dalies, pavyzdžiui, daiktavardžiai iš veiksmažodžių.
3. Nei daiktavardžiai, nei įvardžiai, nei prieveiksmai su priešdėliais nedaromi.
4. Priešdėlių *apy-, po-, prie-, pro-* vediniai naują žodį sudaro kartu su galūne *-is, -ė* ir tik iš laipsniuojamųjų būdvardžių.

7. Pažymėkite 3 atvejus, kada priešdėlis nevertotinas.

1. Kai nėra pabrėžiama veiksmo baigtis.
2. Kai pabrėžiama veiksmo pradžia.
3. Samplaikose su *pradėti*, *baigti* ir panašios reikšmės veiksmažodžiais.
4. Samplaikose su krypties reikšmės veiksmažodžiais.
5. Su veiksmažodiniais daiktavardžiais, kurie vartojami kaip terminai.
6. Su sangrąžiniais veiksmažodžiais.

8. Įrašykite, kiek priešdėlių vartojimo klaidų radote tekste.

Studentas atsakingai elgėsi su pinigais. Mėnesio pradžioje visada apmokėdavo už bendrabutį. Tada pagal sąrašą pirkdavo maisto ir kitų būtinų prekių – užpildydavo spinteles atsargų. Taip pat tiksliai paskaičiuodavo, kiek išleis ir kiek liks pinigų iki mėnesio pabaigos. O kai užveždavo šviežios kavos į šalia esančią kavinę, nupirkdavo puskilogramį. Vidury mėnesio grįždavo trumpam namo ir atveždavo tėvams lauktuvių.

9. Pažymėkite 2 teisingus teiginius apie priesaginių daiktavardžių vartojimą.

1. Priesaga *-ėjas, -a* vartojama įrankių ar prietaisų pavadinimams sudaryti.
2. Priesaga *-ėjas, -a* vartojama asmenų pavadinimams daryti iš veiksmažodžių.
3. Priesaga *-ėjas, -a* vartojama asmenų pavadinimams daryti nebūtinai iš veiksmažodžių.
4. Daiktavardžių priesaga *-ėjas, -a* vartojama įvardijant asmenis pagal nuolatinį darbą, verslą.

10. Pažymėkite 2 sakinius, kuriuose taisyklingai pavartoti priesaginės darybos daiktavardžiai, reiškiantys asmenų pavadinimus.

1. Akcinė bendrovė siūlo darbą patalpų valytojui.
2. Vakar nusipirkau purškiamąjį oro gaivintoją namams.
3. Masažuotojas visada rūpestingai atlieka savo darbą.
4. Norint pasiekti tolesnes elektros lizdų vietas reikalingas ilgintojas.

11.

- 1 Priesagos vediniai daromi iš vietovardžių.
- 2 Priesagos vediniai nebūtinai daromi iš daiktavardžių.
- 3 Priesagos *-ietis*, *-ė* vediniai negali būti sinonimiškai vartojami su kitų priesagų vediniais.
- 4 Priesagos vediniai gali būti daromi iš bendrinių, vietą reiškiančių daiktavardžių.

Pažymėkite 2 teisingus teiginius, aiškinančius daiktavardžių su priesaga *-iškis*, *-ė* vartojimą.

- ☐ 1
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4

12. Pažymėkite teisingą teiginį apie daiktavardžių su priesaga *-ietis*, *-ė* vartojimą.

1. Priesaga vartojama darant asmenų pavadinimus iš visų valstybių, kraštų pavadinimų.
2. Su priesaga daromi asmenų ar kitų gyvų būtybių pavadinimai iš būdvardžių.
3. Priesaga visada vartojama asmenims pagal jų gyvenamąją vietą pavadinti.
4. Daiktavardžiai su priesaga *-ietis*, *-ė* daromi iš daiktavardžių.

13. Pažymėkite sakinį, kuriame taisyklingai pavartotas priesaginis daiktavardis.

1. Šiandien dirbtuvėse sugedo plytų kėlėjas.
2. Parduotuvėje galima įsigyti dažų atskiedėjo.
3. Plytų kėlėjas po sunkaus darbo atrodė pavargęs.
4. Skubėdama telefono įkrovėją palikau stalčiuje.

14. Pažymėkite 3 vietovardžius, iš kurių galima daryti priesagos *-ietis*, *-ė* vedinius.

1. Kinija
2. Europa
3. Ukraina
4. Brazilija
5. Vietnamas
6. Kazlų Rūda

15. Kurios 3 priesagos tinka įrankių ar prietaisų pavadinimams sudaryti?

1. Priesaga *-alas*
2. Priesaga *-ėjas*
3. Priesaga *-iklis*
4. Priesaga *-iškis*
5. Priesaga *-tojas*
6. Priesaga *-tuvas*

16. Pažymėkite atsakymą, kuriame visi priesagos vediniai yra taisyklingos darybos.

1. Kaunietis, kinietis, rinkėjas
2. Kraštietis, kauniškis, nigerietis
3. Keltuvas, kariškis, naujavilnietis
4. Alytiškis, autopakrovėjas, surinktuvas

17. Pažymėkite 3 sakinius, kuriuose pavartoti taisyklingos darybos priesagos vediniai.

1. Buvo patvirtintas turinčių teisę balsuoti rinkėjų sąrašas.
2. Ypač australiečiai mėgsta žaidimus ir pramogas gamtoje.
3. Slaptai draugijai priklausė dvariškiai ir kai kurie miestiečiai.
4. Malonaus kvapo minkštintojas užtikrina skalbinių purumą ir gaivą.
5. Pavojinga išminuotojo profesija reikalauja specialaus pasirengimo.
6. Telefonų pakrovėjai elektroninėse parduotuvėse parduodami pigiau.

18. Pažymėkite 2 teisingus teiginius apie būdvardžių su priesagomis *-inis*, *-ė* ir *-iškas*, *-a* darybą.

1. Būdvardžiai su priesagomis *-inis*, *-ė* ir *-iškas*, *-a* daromi tik iš daiktavardžių.
2. Priesagų *-iškas*, *-a* ir *-inis*, *-ė* vediniai gali būti daromi iš svetimos kilmės būdvardžių.
3. Priesagų *-iškas*, *-a* ir *-inis*, *-ė* vediniai negali būti daromi iš svetimos kilmės būdvardžių.
4. Būdvardžiai su priesagomis *-inis*, *-ė* ir *-iškas*, *-a* daromi iš daiktavardžių, rečiau – iš būdvardžių.

19. Pažymėkite atsakymą, kuriame pateikti priesagų *-inis*, *-ė* ir *-iškas*, *-a* vediniai negali būti vartojami sinonimiškai.

1. Logiškas, *-a* ir loginis, *-ė*
2. Specifinis, *-ė* ir specifiškas, *-a*
3. Mistinis, *-ė* ir mistiškas, *-a*
4. Graikinis, *-ė* ir graikiškas, *-a*

20. Pažymėkite 3 priesagų *-inis*, *-ė* ir *-iškas*, *-a* vedinius, kuriuos galima pakeisti atitinkamos reikšmės daiktavardžio kilmininku.

1. Rankinis laikrodis
2. Vyrishkas balsas
3. Jūrinis klimatas
4. Lotyniškos raidės
5. Sidabrinė grandinė
6. Gyvenimiškoji patirtis

21. Pažymėkite sakinį, kuriame taisyklingai pavartotas priesaginis būdvardis.

1. Netoli sostinės buvo pastebėtas bepilotinis orlaivis.
2. Lietuvoje išpopuliarėjo įvairios mėgėjiško sporto lygos.
3. Turizmo sukurta pridėtinė vertė pernai augo 50 procentų.
4. Rinkiminėje apylinkėje suskaičiuoti balsavimo rezultatai.

22. Pažymėkite 2 sakinius, kuriuose pavartoti taisyklingos darybos priesagų *-inis*, *-ė* ir *-iškas*, *-a* vediniai.

1. Nuo rudens lankysime aktorinio meistriškumo kursus.
2. Ekologiškų daržovių ir vaisių paklausa sparčiai auga.
3. Ekologiniame ūkyje nenaudojamos cheminės trąšos.
4. Pardudama kokybiška akustikinė gitara.

23. Pažymėkite 2 taisyklingus sakinius.

1. Katalikiška bendruomenė kasmet vykdo aktyvią veiklą.
2. Lengvai išmokau bejungtukių sakinių skyrybos taisykles.
3. Pirkėjai greitai apsiprato su bekontaktėmis mokėjimo kortelėmis.
4. Kosmetologiniame kabinete atliekamos įvairios grožio procedūros.

24. Pažymėkite 3 sakinius, kuriuose priesaginiai būdvardžių vediniai yra taisytini.

1. Herojinis jaunuolio poelgis sužavėjo visuomenę.
2. V. Kudirkos „Tautiška giesmė“ tapo Lietuvos himnu.
3. Plantacijų plėtra buvo pradėta kolonijiniu laikotarpiu.
4. Švietėjiškas darbas neretai lieka nepakankamai įvertintas.
5. Europos Sąjunga suteikė bevizinį režimą dar dviem šalims.
6. Tautinės mažumos yra neatsiejama mūsų visuomenės dalis.

25. Pažymėkite 3 atsakymus, kuriuose priesagos *-inis*, *-ė* vediniai yra taisytini.

1. Fizikinis dėsnis
2. Muzikinis klipas
3. Pensijinis amžius
4. Keramikinis indas
5. Technikinė apžiūra
6. Klinikinis bandymas

Paašškinkite skaitmenimis pažymėtus skyrybos ženklus, į lentelę įrašydami teisingą atsakymą.

1. Maironis –¹ nelyginant kalnagūbris tarp senovės ir naujųjų laikų poezijos. Mūsų poezija,² peržengusi šį kalnagūbrį,² ėmė pulsuoti naujųjų laikų ritmu ir dvasia. Maironis reformavo lietuvių poezijos ritminius pagrindus,³ suteikė poezijai aukštesnį, subtilesnį muzikinį skambesį. (E. M.) 2. Kada rugiai,⁴ kutenami šilto vėjelio,⁴ banguoja nuo krašto lig krašto, jis,⁵ nuostabus senolis,⁵ pritaria jiems savo ūžesiu,⁶ pradeda niūniuoti dainą –⁷ paslaptingą ir ilgesingą. (I. Š.) 3. Pievose,⁸ tarp krūmų,⁸ sruvena sraunus upelis,⁹ ieškantis plačių vandenių. (I. Š.) Ir žadintuvo tikslėjimą juk girdi, ir savo alsavimą, ir vėjo užavimą klevo šakose –¹⁰ viską. (R. G.)

Skyrybos ženklų Nr.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Atsakymas										

A – praleista sudurtinio tarinio jungtis prieš vardinę dalį, išreikštą daiktavardžio vardininku.

B – vienaarūšės sakinio dalys.

C – priedėlis po pažymimojo žodžio.

D – išplėstinis būdvardinis (dalyvinis) pažyminys po pažymimojo žodžio.

E – vienaarūšiai derinamieji pažyminiai po pažymimojo žodžio.

F – išplėstinė dalyvinė (padalyvinė, pusdalyvinė) aplinkybė.

G – apibendrinamasis žodis po vienaarūšių sakinio dalių.

H – apibendrinamasis žodis prieš vienaarūšės sakinio dalis.

I – aiškinamoji aplinkybė.

J – įterpinys.

K – kreipinys.